

secció de ciències de la comunicació

Quin va ser el meu primer film de Fellini? *Fellini 8 1/2*, o sigui, començar la casa per la teulada. Quan el mestre ja havia recorregut un ingent univers narratiu, m'enfronto per primer cop amb la seva obra i el resultat és la fascinació davant un món complicat, personal i nou que Fellini m'ofereix amb aquest valent autoanàlisi, considerat el zènit de la seva carrera.

Rimini-Roma: 1920-1993

El viatge personal de Federico Fellini

Com havia estat abans la seva llarga trajectòria cinematogràfica? Després d'haver exercit com a periodista ocasional i de caricaturista; després d'haver-se casat amb la seva eterna companya, la meravellosa Giulietta Masina, musa femenina de bona part del seu barroc univers (*La strada*, *Les nits de Cabiria*, *Giulietta dels esperits* i *Ginger i Fred*), Roberto Rossellini el trià com a guionista del seu manifest neo-realista *Roma, ciutat oberta*, i posteriorment, Fellini va escriure un altre guió fonamental de Rossellini: *Paisà*. Encetada amb tants bons auguris la seva carrera en un moviment cinematogràfic tan decisiu com el neo-realisme, Fellini continuà escrivint i, a més, va ser ajudant de direcció, fins que el 1950 co-dirigí amb Alberto Lattuada el seu primer film: *Llums de varietats*. Amb *El xec blanc* (1952), Fellini emprèn el vol i s'aparta substancialment dels postulats neo-realistes. Ordeix des d'aleshores el seu univers personal i intransferible, poderós signe d'identitat, pel qual és identificat a tot arreu. Després vindran els films importants de tota una etapa de consolidació: *Els inútils* i *L'amor a ciutat* (1953), *La strada* (1954) -primer òscar-, *Il bidone* (1955), *Les nits de Cabiria* (1957) -segon òscar- i la culminació de tota aquesta primera etapa: la implacable mirada crítica vers la burgesia romana i el món dels paparazzi, en aquesta continuada festa amarga que és *La dolce*

vita, pel·lícula de referència de tota una època i esmentada com a fet sociològic en films italians contemporanis com *Divorci a la italiana* de Pietro Germi.

Ja som als 60 i Fellini és l'italliana universal. El 1962 realitza un episodi de *Boccaccio 70* anomenat *Les temptacions de Dottore Antonio* on apareix per segon cop l'exhuberant i sensual Anita Ekberg, la del bany a la Fontana de Trevi de *La dolce vita*. I ara ja som al punt de partença d'aquesta evocació, *Fellini 8 1/2* o el tomb crucial vers una nova etapa. Si a *Fellini 8 1/2* l'autor s'autoanalitza, a *Giulietta dels esperits* fa un exercici similar, protagonitzat per la seva dona, però els resultats no foren tan reeixits. El 1968, Fellini s'enfronta amb Poe, i realitza un inquietant episodi de *Tres passes vers el deliri*. A continuació, comença la seva etapa de focs d'artifici on l'estil barroc, la retòrica i un seguici de personatges estrafolaris són patrimoni del seu univers personal. L'adaptació del clàssic llatí de Petronio, *El Satiricó*, n'és el primer exemple. Als 70, el circ, una de les passions fellinianas (adjectiu emprat, fins i tot, per no cinèfils) és el protagonista dels *Clowns*. Tot seguit, la seva estrambòtica ullada vers uns personatges insòlits i el seu home natge a una ciutat, *Roma*, la puta maternal i acollidora, amb la seva exòtica desfilada de models eclisàstics.

El 1973, un film crucial: *Amarcord*. Els seus records infantils a Rimini, amb un aire entre divertit i nostàlgic, com ho foren els seus records d'una joventut provinciana molts anys enrera a *Els inútils*, fan d'*Amarcord* una de les grans pel·lícules del mestre, Gradisca i l'estanquera monumental incloses. Per completar la dècada, Fellini s'enfrontà amb Casanova, en una Venècia tota muntada a l'Estudi 5 de Cinecittà, i el resultat va ser un retrat enriquidor del cèlebre seductor venecià del segle XVIII. Després vindran *Assaig d'orquestra* i la seva gran patinada a *La ciutat de les dones*.

Als 80, Fellini no havia perdut el vigor creatiu i, com a exemple, tenim *E la nave va* i *Ginger i Fred*, sense oblidar *L'entrevista* i *La veu de la lluna*, el seu darrer film. Amb aquest repàs es pot veure que la filmografia de Fellini és rica i exhuberant. A banda de les seves idees personals per confeccionar cada film, Fellini ha pogut arrodonir les seves obres per un seguit d'agents que les han aglutinat. Qui no associa la música de Nino Rotta als moments crucials de *La strada*, *Les nits de Cabiria*, *La dolce vita* o *Amarcord*? Aquest gran compositor va saber imprimir un segell definitori de l'obra felliniana. Els actors, des de l'Alberto Sordi de la primera etapa fins al seu actor/fetixe Marcello Mastroianni, des de *La dolce vita*

fins a *Ginger i Fred*, ha estat el portaveu ideològic de Fellini. I les actrius? Començant per Giulietta Masina i passant per l'ampli ventall de les temptadores, sensuais i pecaminoses, encarnades principalment per Anita Ekberg, Sandra Milo o Magali Noël. A més, no sé d'on ha tret Fellini tota aquesta desfilada de personatges estrafolaris anònims que fan de les seves obres una mena de circ itinerant i barroc. Tots aquests personatges episòdics saben donar la nota adient a una situació concreta, sempre ben coordinats per aquest entranyable domador de feres que fou Federico Fellini. •

Cartell d'*Otto e mezzo*